

Vaikai, kuriems reikia tėvų

Kūdikiai ir maži vaikai

Galimų įvaikinti kūdikių pasitaiko retai... Jeigu Jūs įvaikinate kūdikį, tai jūsų šeimoje atsiranda ne tik vaikelis, jis kartu atsineša ir savo kilmę, atsiradimo istoriją, biologinės mamos nelengvą, prieštaringą apsisprendimo procesą...

Kūdikiai ir vaikai iki vienerių metų visiškai pasitiki juos įvaikinusiais tėvais. Jie jaučiasi kaip biologiniai vaikai. Bet vis dėlto ir jie nesąmoningai yra užregistravę išsiskyrimą. Šie mažyliai prarado artimas sąlygas, pažįstamą balsą. Jiems reikia visą gyvenimą to, kas lydėtų nugalint savo ypatingą situaciją. Kuo mažesnis vaikas, tuo daugiau laiko yra tarpusavio santykiams sukurti, iki to meto, kai prasidės nelengvas brendimo laikotarpis. Visi vaikai, kurie nebuvo įvaikinti iki pusės metų amžiaus, jau yra priklausomi nuo patyrimo kitoje gyvenimo aplinkoje...

Vyresnio vaiko įvaikinimas niekada neturi būti kaip priverstinis sprendimas, atsiradęs vien dėl to, kad nebuvo galimybės įvaikinti kūdikį. Vaikas, kuris nuo pat pradžių yra kompromisas, ilgainiui neturės gerų sąlygų toje šeimoje. Norintys įvaikinti kūdikį neturėtų atsisakyti savo troškimo. Jie turėtų pasiruošti ilgesniam laukimo laikui arba nuspręsti gyventi be vaikų.

Vyresni vaikai

Mari buvo įvaikinta aštuonerių. Vaikų namuose ji buvo linksmas ir mielas vaikas. Mama seniai paliko mergaitę, kuri prieš tai kelerius metus gyveno pas močiutę. Pastaroji nepajėgė tinkamai pasirūpinti anūke. Mama nusprendė dukrą atiduoti kitiems žmonėms. Tai buvo beveik pora, kuri džiaugsmingai priėmė mergaitę. Iš pradžių ji labai stengėsi tapti naujų žmonių dukra, bet vėliau prasidėjo ginčai. Mari buvo netvarkinga, nenorėdavo atlikinėti mokyklinių užduočių, nemokėjo elgtis su pinigais. Mergaitė sakydavo mamai, kad ji yra negraži, sėsdavosi kiekvienam ant kelių. Mokykloje Mari neturėjo draugų, buvo nedėmesinga, dažnai slėpdavo savo priešlapintas kelnes, neklausdama leidimo imdavo saldumynus, pinigus, įrankius. Vaikams mergaitė pasakodavo, kad namuose duodama mažai valgyti, tėvai su ja blogai elgiasi. Kiekvieną dieną kildavo ginčai. Mari tik tada prisipažindavo, jei būdavo užklypta. Tėvai labai kentėjo, jie jautė, kad neranda ryšio su Mari. Kartą mama abejodama pasakė: „Ko nori šis svetimas vaikas iš mūsų?“ Po kelių dienų ji pridūrė: „Mes nesiskirsime su Mari, tai būtų per daug skaudu. O tai, kas miela ir vertinga, aš galiu vėl tik tada matyti, kai „išgedėsiu“ viską, ko, mano manymu, mergaitei trūksta. Privalau gyventi su jausmo dvilypumu“.

Jeigu šeima nusprendžia įvaikinti vyresnį vaiką, tai svarbu, kad ji žinotų, jog reiks gyventi su dvasiškai pažeistu, išgyvenusiu praradimą vaiku. Tokio vaiko integracijos procesas į šeimą nėra paprastas. Vyresni vaikai atsineša buvusių iki įvaikinimo beveik visada sunkių metų patyrimą. Jis veikia visą gyvenimą. Dėl išgyvento praradimo vieną ar daugiau kartų vaikai giliai viduje jaučia baimę pasitikėti naujais žmonėmis. Jie daugiau negali pakelti glaudžių, artimų santykių. Po pirmos „saulėtos“ fazės, kurioje vaikas stengiasi tapti šių naujų žmonių „visu“ vaiku, pradeda vystytis tam tikras elgesio būdas, kuris tėvams kainuoja daug jėgų. Kartais tėvai siekia artimų, meilių santykių su įvaikintais vyresniais vaikais ne vienerius metus. Tokie vaikai negali be problemų priimti naujus žmones kaip savo tėvus. Įvaikintam vaikui tėvai yra nauji, kiti juo besirūpinantys žmonės. Dažnai prireikia nemažai metų tikram pasitikėjimui sukurti.

Vaikai, kurie kartą gyveno šeimoje

Aštuonmetis Borisas gyveno šešerius metus su mama ir seneliais. Po to jis atsidūrė vaikų globos namuose. Mama berniuką čia nuolat lankydavo. Taip atsitiko, kad Borisas negalėjo grįžti į savo šeimą. Jo mama nutarė sūnų atiduoti įvaikinti kitiems žmonėms. Kai vaiką pirmą kartą aplankė vaikų namuose norinti įvaikinti šeima, Borisas parodė jai vieną nuotrauką iš savo albumo ir pasakė: „Čia yra pas mus namuose“.

Vaikas, kelerius metus gyvenęs savo biologinėje šeimoje, yra užmezgęs tvirtą socialinį ryšį su tėvais. Vaikas prisirišęs prie tėvų, senelių. Ir šis ryšys išliks ilgai, nors su tais žmonėmis gal jam buvo ir labai blogai. Socialiniai ryšiai neišvengiami. Vyresnį vaiką įvaikinę tėvai neturėtų tikėtis, kad vaikas atsisakys ankstesnių santykių su žmonėmis, juos pamirš, iškeis į kitus. Ateidamas į kitą šeimą vaikas išgyvena atsisveikinimo skausmą, lojalumo konfliktus.

Vaikai, kurie buvo prisirišę ankstyvame gyvenimo etape, gali priimti naujus žmones greičiau negu tie vaikai, kurie jau daug kartų keitė gyvenamąją aplinką, nutraukė santykius. Vis dėlto yra lemiamą tai, ar ankstesni žmonės, kuriais vaikas pasitikėjo, sutinka priimti naujus žmones kaip tėvus. Taip pat ir vaikas turi teisę atsisveikinti. Dar geriau, kai ryšiai su vaiko ankstesnio gyvenimo žmonėmis yra palaikomi – susirašinėjama, kalbama telefonu arba susitinkama. Vaikams, turintiems palikti įprastą aplinką ir žmones, reikia daug laiko. Jiems turi būti leista liūdėti. Vaikai, galintys matytis su ankstesnio gyvenimo žmonėmis, greičiau bus pasiruošę priimti naujus žmones. Staiga nutrūkę buvę ryšiai prailgina prisitaikymo laikotarpį. Kuo daugiau vaikas turės galimybių pasilikti su savo praeitimi, tuo geriau jis galės dar kartą prisirišti prie naujų žmonių.

Daugelio vėliau įvaikintų vaikų elgesys naujų tėvų atžvilgiu išlieka toks pats kaip ir su buvusiais tėvais. Visi žmonės atsineša į vėlesnius santykius buvusių ryšių pavyzdžius ir taisykles. Jau vaikystėje dažnai nulemiama, kokią gyvenimo partnerę ar partnerį suaugęs žmogus rinksis. Ankstesnių metų pasikeitimus vaikai perneša į naujus santykius. Naujiesiems tėvams labai sunku išskirti, koku adresu, buvusiems ar esamiems tėvams, nukreipiamas „sunkus“ elgesys.

Vyresnis vaikas dėl nutrūkusių santykių tampa tam tikra dalimi nepriklausomas. Taigi jis niekada negalės būti įvaikinusiems tėvams kaip biologinis vaikas. Bus dienų, kai naujieji tėvai ras bendrą kalbą su įvaikiu, bet ateis ir tokie laikotarpiai, kai vaikas vėl truputį atsitrauks.

Daug vėliau įvaikintų vaikų po pasitenkinimo fazės turi vėl ir vėl inscenuoti konfliktus. Tokiu būdu jie nesąmoningai arba sąmoningai tikrina, ar nauja šeima nepaiso nieko ir jį priima. Taip tikrinama ir kita socialinė aplinka – mokykla, kaimynai, giminaičiai. Tik stiprūs suaugusieji, solidarūs arba aiškiai atsiriboje, gali šį pasitaikantį socialinį spaudimą išverti. JAV atlikti tyrimai parodė, kad 10-15 procentų įvaikintų vyresnių nei trejų metų vaikų išgyveno „griūtį“. Bet šis pirmalaikis ryšių nutrūkimas nieko nesako apie nepatenkintų įvaikintųjų ar nelaimingų įvaikinusiųjų skaičių. Taip pat ši studija atskleidė, kad šeimos, turinčios biologinių vaikų, dažnai sunkiau prisitaikė prie įvaikinto vaiko. Bevaikės poros prisitaikė lengviau. Pageidaujantys įvaikinti turėtų įvaikinti vyresnį vaiką tik tuo atveju, jeigu patys prarado viltį susilaukti savo vaikų. Dveju, penkerių, šešerių ar dešimties metų vaikas yra asmenybė, kuri atitinkamai elgiasi. Ir nežiūrint gerų ketinimų, tai gali neatitikti jo naujos šeimos poreikių. Ateina nusivylimai, sunkus skausmas ir karčios netektys, vieną ar keletą kartų išsiskiriama. Tai pasireiškia ir vėliau įvairiais būdais. Nesvarbu kaip labai nauja šeima ir vaikas stengiasi, jie negali pakeisti tam tikro giliai esančio elgesio būdo. Ankstyvi skaudūs išgyvenimai priverčia šiuos vaikus dar ilgai gintis nuo naujų nuoširdžių santykių. Kai kurie pabėga, jie bendraudami su visais žmonėmis nesilaiko jokio

atstumo, pasiima tai, ko reikia. Vėl ir vėl įvaikinusieji vyresnį vaiką labai nusivilia, jeigu jų meilė, noras suartėti įvairiais būdais yra atstumiami.

Dėl anksti sužeistos sielos šie vaikai išsiugdė priklausomybės struktūras ir kartu aukšto laipsnio autonomiją. Tam, kad išgyventi, jie privalėjo pastatyti bendravimo su žmonėmis barjerus. Jie mažai susidūrė su nenutrūkstamumu ir atrama arba ribomis, daugeliui susiformavo tam tikra aistros struktūra. Po daugelio vaikų gera nuotaika, aktyvumu, fantazijomis slepiasi daug skausmo, kurį reikia nuskausminti. Vyresnio dvasiškai sužeisto vaiko įvaikintojai turi labai gerai pasiruošti tam, kas jų laukia gyvenant kartu. Tokie tėvai gali gyventi su „sužeistu“, autonomijos reikalaujančiu vaiku, pakelti pakilimus ir nuosmukius, nelengvus bandymus, jeigu jie patys sau leidžia taip pat šiek tiek nepriklausomybės ir tik sau priklausančio gyvenimo.

Būtina rūpestingai ir lėtai skintis kelią. Apsilankymai vaikų namuose, vaiko svečiavimasis šeimoje savaitgaliais, be jokio spaudimo, kiekvienu atveju pasakyti „taip“ – visa tai sėkmės sąlygos. Įvaikinimo puoselėjimas gali tęstis kartais ne vienerius metus, nes tai reikalauja ilgo bendro gyvenimo. Iki tol, kol tėvai ir vaikas bus tikri, jog jie nori kartu pasilikti visam laikui.

Vaikų, kuriems reikia tėvų, problemos

Jaunuoliai

Tokio amžiaus vaikams, atėjusiems į naują šeimą, ypač sunku. Jie jau savarankiški, nori atsiriboti nuo suaugusiųjų, bet vis dėl to privalo dar kartą priimti naujus tėvus. Jaunuoliai ir paaugliai gali išpildyti gerokai mažiau tėvų norų ir lūkesčių, jeigu lyginsime su jaunesnio mažiau vaikais. Dažnai jie yra išgyvenę sunkią vaikystę, iš dalies dar vaikiški, tokiems vaikams būtina daug padėti. Bet tuo pačiu jaunuoliai beveik suaugę, turi savo gyvenimą. Naujieji tėvai turi būti įsitikinę, kad jie gali surasti pusiausvyrą tarp kontrolės ir laisvės.

Broliai ir seserys

Įvaikinti kartu brolius ir seseris – vertinga galimybė šių vaikų tvirtus ir artimus ryšius perkelti į naują pasaulį. Nepilnamečiai yra nepraradę ryšio su visais artimaisiais, todėl sugebės prisirišti ir prie naujų suaugusiųjų. Paprastai broliai ir seserys jaučiasi kaip maža tarpusavyje artimai bendraujanti grupė naujos šeimos viduje. Jie, kaip ir visi vaikai, ginčijasi, konkuruoja vienas su kitu.

Vaikai iš alkoholikų, narkomanų šeimų

Gyvenimas tokiose šeimose tai ne tik socialinis įvykis vaikui. Žmonės, kurių gyvenimas yra priklausomas nuo alkoholio, narkotikų, vaistų ar kitų medžiagų nelabai pripažįsta ribų tarp Aš ir Tu, tarp suaugusiojo ir vaiko. Tokių tėvų vaikai anksti tapo atsakingi. Kai kurie privalėjo išmokti ginti, valdyti suaugusįjį. Vis dėlto jie patys dažnai irgi yra priklausomi. Jie nežino saiko, nepajėgia reguliuoti savo poreikių socialinėje ir vartotojiškoje aplinkoje. Jiem nuolat reikia postūmio kalbantis, bendraujant su draugais, valgant, geriant ir t. t. Šiems vaikams labai sunku „susidoroti“ su ribomis. Daugeliui kitų anksti dvasiškai pažeistų vaikų tai padaryti yra lengviau.

Vaikai, kurie buvo seksualiai išnaudojami

Taip pat ir šeimoms, įvaikinančioms seksualiai išnaudotus vaikus, reikalingos specialios konsultacijos ir pagalba. Tai būtina tiek tėvams, tiek vaikams. Šių vaikų dvasinės žaizdos ypač gilios. Jų intymiausios ribos sugriautos. Daugelis tokių vaikų gyvena pavojuje, kad vėl taps suaugusiųjų seksualinio išnaudojimo aukomis, nes jie neišmoko apsiginti. Dažnai šie nepilnamečiai negali net kalbėti apie tai, ką jie išgyveno. Reikalingi suaugusieji, kurie primygtinai neprašo, nereikalauja. Bet ir seksualiai išnaudoti vaikai liūdi dėl savo prarastų namų. Socialinė aplinka neretai šito negali suprasti. Naujieji vaiko tėvai turi daug žinoti ir būti gerai informuoti apie seksualinį išnaudojimą. Jiems turėtų padėti literatūra, specialistai. Ir seksualiai išnaudoti vaikai jaučiasi neatskiriama biologinės šeimos dalimi. Yra labai sunku sukurti teigiamą tokių nepilnamečių tapatumą, savivertės jausmą.
